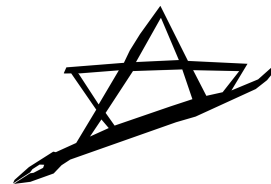

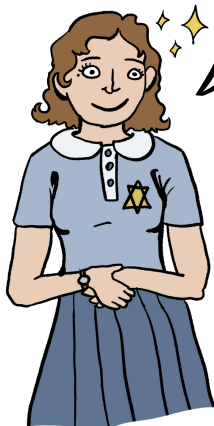
Zadání 1. kola

Převezměte terezínskou štafetu!

Během tří kol soutěže se seznámíte s časopisem Bonaco a základními dobovými reáliemi, budete tvořit vlastní časopisy a možná se nakonec s námi vypravíte přímo do Terezína! Jednotlivé úkoly vyplňujte čitelně rukou nebo na počítači do samostatného dokumentu, který následně ve formátu PDF odevzdejte do složky, kterou jsme vám nasdíleli po vašem přihlášení. Vyplněné zadání prvního kola soutěže je nutné poslat do 26. dubna. S veškerými dotazy se obraťte na náš mail terezinskastafeta@prirodniskola.cz nebo [facebook](#) či [instagram](#). Pravidla soutěže naleznete na <http://terezinskastafeta.prirodniskola.cz/>

Ahoj, já jsem Jarka a je mi šestnáct.
Do Terezína jsem byla deportována v prosinci 1942.
Společně s několika kamarádkami z domu L414
jsme vydávaly časopis Bonaco. Jsem moc ráda, že se
zajímáte o naši dobu.

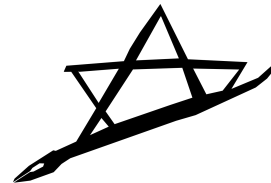
1. Úkol: Přečtete si následující věty o historii Terezína a opravte je tak, aby byly fakticky správně. Pozor, v jedné větě může být i víc chyb, nebo tam nemusí být žádná.

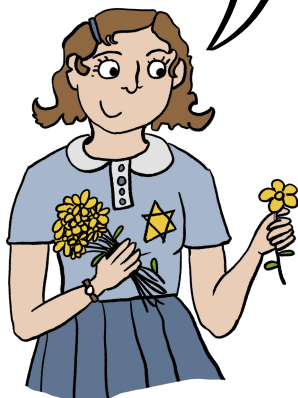
1. Město Terezín nechala vybudovat Marie Terezie jako vojenské město, ale od 2. světové války již zde žádná vojenská posádka nesídlila.
2. K městu přiléhá Malá pevnost, která sloužila jako vězení, a to již za první republiky.
3. Vězni v terezínském ghettu měli povoleno vydávat časopisy.
4. V Terezíně bylo v jednu chvíli až 60 000 vězňů - proto je zde hlídaly početné oddíly SS a Wehrmachtu.
5. V ghettu byla ustavena židovská samospráva, která postupně zajistila chod města tak, aby zde nechyběly ani nemocnice, lázně, sportoviště a kulturní akce.
6. V terezínském ghettu panovaly přísné poměry - již od 7 let věku museli židovští vězni povinně pracovat v blízkém litoměřickém lomu.
7. Život vězňů v terezínském ghettu ztěžovaly také nemoci - zvláště tyfus, mor a encefalitida a také celá řada parazitů - štěnice, blechy a vši.
8. V Terezíně se během války hrála fotbalová liga.
9. V terezínském ghettu byl uvězněn mimo jiné i spisovatel Karel Poláček.
10. Většina potravin, které se pěstovaly mezi valy Terezína, byla určena pro místní vězně.

PŘÍRODNÍ
ŠKOLA

2. Úkol: Tady je seznam slov, se kterými se budete ve své práci i nadále setkávat. Napište vlastními slovy jejich definici tak, aby ji pochopil i kdokoli z vašich vrstevníků.

1. Ghetto
2. Dětský domov (Kinderheim)
3. Transport
4. Vyhlazovací tábor
5. Perzekuce
6. Antisemitismus
7. Ältestenrat
8. Transportní číslo

3. Úkol: Seznamte se s dalšími lidmi, kteří byli vězněni v terezínském ghettu. Ke každému jménu přiřaďte jednu z krátkých charakteristik

- a) Petr Ginz
- b) Hanuš Hachenburg
- c) Jiří Brady
- d) Walter Eisinger
- e) Jacob Edelstein
- f) Lily Monathová
- g) Gertruda Čákrťová - Sekaninová

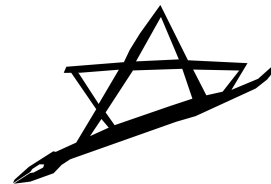
1. Do Terezína přijela v červenci 1943. Zde mimo jiné přispívala texty do časopisu Bonaco pod přezdívkou Merci. Po válce se stala významnou pedagožkou, specializovala se na předškolní a speciální pedagogiku.
2. Do Terezína přijel v roce 1942 se svou mladší sestrou. V Osvětimi byl poslán na práci, což mu zachránilo život. V roce 1949 emigroval do Kanady. V roce 2016 měl dostat státní vyznamenání, které mu však prezident Miloš Zeman odmítl udělit. Zemřel v roce 2019.
3. Pocházel z Haliče. Byl sionista, v roce 1937 navštívil Palestinu. Jako první vedl radu starších v Terezíně.
4. Do Terezína přijel v roce 1943. Stal se šéfredaktorem časopisu Vedem. Z Terezína byl deportován do Osvětimi, kde byl zavražděn. Jednu z jeho kreseb s sebou vzal první izraelský astronaut do vesmíru.
5. V Terezíně pracovala jako vychovatelka v dívčím domově. Díky ní se po válce zachránil časopis Bonaco. Věřila komunistickým ideálům, po válce působila ve stranických komisích a výborech. Po roce 1968 byla kvůli svým názorům vyloučena ze strany. Zemřela v roce 1986.
6. Před válkou působil jako profesor na gymnáziu v Kyjově a v Orlové. Do Terezína se dostal v roce 1942. Pracoval zde jako vychovatel a pomohl svým svěřencům založit tzv. Republiku ŠKID. V Terezíně se oženil. Zemřel při pochodu smrti.
7. Vyrůstal v židovském sirotčinci. Do Terezína se dostal v roce 1942, přispíval mimo jiné do časopisu Vedem. Po deportaci do Osvětimi byl půl roku v rodinném táboře. Byl zavražděn v plynové komoře. V roce 2010 byla vydána sbírka jeho veršů.

TEREZÍNSKÁ
ŠTAFETA

PŘÍRODNÍ
ŠKOLA

4. Úkol: Teď se podíváme na jednu událost, o které jsem i já sama psala článek do Bonaca. Nejprve si přečtete uvedené texty a následně v nich vyhledejte odpovědi na jednotlivé otázky. K jejich zodpovězení můžete kromě textů samotných použít jakékoliv online nebo tištěné zdroje. Všechny zdroje, ze kterých budete čerpat, uveďte podle postupu uvedeného pod pátým úkolem. V případě potřeby se nebojte požádat o pomoc učitele.

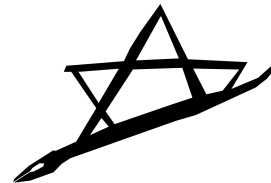

11. listopadu 1943 nechal nastoupit internované do bohušovické kotliny. Němci odhalili, že vězeňská evidence vykazuje o 55 osob více než činil skutečný stav ghetta. Byl to stále pozůstatek útěku vězňů, kteří zmizeli z transportního shromaždiště v říjnu 1942. Nesrovnalost v evidenci židovský starší Edelstein komandatuře neohlásil a po prozrazení ho i s několika pracovníky evidence neprodleně odvedli do bunkrů. Německé velení rozhodlo, že se samo přesvědčí o skutečném počtu terezínských vězňů. Nařídilo, aby 11. listopadu nastoupilo celé ghetto ke sčítání do bohušovické kotliny, na území bývalého vojenského cvičiště v blízkosti terezínského krematoria. V kotlině stáli bez jídla od 6 hodin ráno do 11 večer. Mezi vězni byli i nemocní. Několik osob tuto událost nepřežilo. O tomto zážitku napsala do svého deníku Eva Roubíčková 14. listopadu 1943: „**Bylo to docela obyčejné sčítání lidí. Němci z toho však udělali akci, aby nás potrápili a zneklidnili. Ačkoliv jsme byli všichni teple oblečeni, měli jsme nejen teplé, ale i nejdůležitější věci na sobě, byla nám hrozná zima. Kromě toho jsme měli s sebou nejdůležitější jídlo a toaletní věci. Stáli jsme v řadách po pěti stech a byli jsme asi padesátkrát počítáni Židy a dvakrát Němci. Muži a ženy stáli odděleně, ovšem jakmile se k nám Němci otočili zády, utíkali všichni ze svých míst a hledali své rodiny. Každých pět minut přišel rozkaz: Všichni ihned na svá místa! Pak všechno utíkalo a klopýtalo na svá místa. Tak to šlo po celý den. Děti byly nápadně hodné, jen málokdy bylo slyšet pláč nějakého dítěte. Horší to bylo se starými lidmi, kteří omdlívali, měli křeče a často se hroutili. Byli jsme dost unaveni, takže jsme se nakonec položili na zem, těsně u sebe, abychom se zahřáli. Po čtrnáctihodinovém stání jsme se mohli pomalu vracet do ghetta**“.

KUČEROVÁ, Michaela. Samospráva a velení SS v ghettu Terezín. Brno, 2013. Magisterská diplomová práce. MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ FILOZOFICKÁ FAKULTA HISTORICKÝ ÚSTAV.

PŘÍRODNÍ
ŠKOLA

Odchod za několik minut

Tato slova zašuměla radostnou nadějí ohromnými zástupy, nesla se dál a dál, proskakovala jako elektrická jiskra celou masou nedočkavých lidí.

Zvolna se stmívalo, sinavé šero se pomalu snášelo na nevlídnou krajinu, milosrdné závoje mlhy zahalovaly rozryté brázdy.

Představte si ohromnou louku, kde stojí najednou 35 000 lidí. Všichni obyvatelé ghetta jsou zde shromážděni, počínaje tříletými dětmi a konče starci a stařenami 70letými. Celé ghetto bylo vyrušeno ze svého klidu, ve středu večer, kdy se začínaly roztrušovat jakési pověsti o tom, že bude sčítání lidu, že budeme uzavřeni v kasárnách. A už jako vždy se začaly rodit senzační zprávy, že nás snad odtransportují, že celé ghetto bude vyklizeno apod.

Druhého dne od časného rána se shromažďovali obyvatelé ghetta dle toho, kde byli ubytováni, a postupně šli všichni do bohušovické kotliny. Bydlela jsem tenkrát v L410. Přišly jsme do kotliny kolem desáté hodiny. Všude nepřehledné zástupy lidí, každý s tou žlutou skvrnou na levé straně. A mezi nimi se procházelo a pobíhalo několik lidí v uniformách. Každý se jim klaněl uctivě a ustupoval z cesty. Jak směšné, tyto nepřehledné zástupy jsou drženy na uzdě těmi několika lidmi, kteří nemají Kainovo znamení.

Čas ubíhal. Takřka nekonečně bez jakékoliv změny. Z kotliny bylo vidět na hodiny kostela v ghettě. Rafie tak nemilosrdně pomalu postupovaly a s jejich pomalým tempem se vkrádala do nekonečného počtu zdeptaných a ponížených lidských srdcí bázeň, nejistota, strach.

Chvillemi některý démon v uniformě SS přepočítal ony 10 000 zástupy. Kolik ponížení je skryto v tomto sčítání dobytka! A stále to nesouhlasilo, buď někdo chyběl, anebo opět přebýval.

Zvolna se chýlilo k večeru. Byl to tak zvláštní pocit, bylo vidět na trať. Vlak, pohádkový drak, sršící ohnivými jiskrami do večerního šera, burácel tichem a vháněl do mé duše tíseň a šířající touhu. Ve vlaku sedí lidé, kteří buď jedou z práce, mládež ze školy nebo někdo podniká nějakou delší cestu, ale všichni klidni a spokojeni čekají, až vlak zastaví u jejich cíle. Jak ráda bych zaměnila svůj osud s osudem těchto lidí. Snad nejsou bohatí ani spokojení, ale každý z nich má domov, byť i skromný, rodinný krb, u kterého se večer všichni sejdou.

Vlak zvolna míjel, naposledy završely jiskry, ozval se táhlý hvizd a zase tísnivé ticho. Začaly v nás vyrůst obavy černé a hrozné, tím černější a hroznější, čím víc se stmívalo. Prý snad ani nepůjdeme domů. Snad nás tu nechají přes noc a ráno se bude pokračovat ve sčítání.

A najednou, kdo ví, kdo s tím začal, že se už jde domů. Všichni se bezhlavě, bez jakékoliv organizace počali tlačit k východu. Z lidí, kteří si přes své utiskování zachovali svou lidskou důstojnost, se stala úplná zvířata, nikdo nebral ohled na své okolí, každý se dral kupředu.

Přece o nic nešlo. Skutečně o nic. Návrát do ghetta? Copak někdo po tom touží? Kolik lidí uprchlo, jen aby mělo to nenáviděné ghetto za sebou; nejvroucnějším přáním každého jednotlivce je opustit toto prokleté místo navždy. Najednou se perou o to, aby se mohli vrátit?

Ale prozatím ještě nebylo naděje, že se dostaneme domů, ghetto bylo stále ještě uzavřeno. Minuty se vlekly do nekonečna, začlo drobně mžít a srdce tisíců svírala v kleštích stále rostoucí tíseň. Dnes na to vzpomínám jako na drobnou epizodu, malý článek v řetězu terezínských, často tragických a málokdy veselých událostí. Ale tenkrát jsem prožívala skutečnou muka, ta nejistota na mě působila strašlivě.

Avšak všechno jednou skončí a konečně i pro nás nadešla chvíle návratu. Pomalu, postupně se vraceli obyvatelé ghetta do svých obydlí a zaručeně se nespalo nikomu tak dobře jako tenkrát.

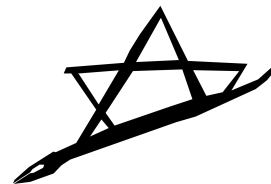
Když poslední obyvatelé ghetta uléhali, život ghetta, do kterého tento den vnesl jakýsi disharmonický tón, se vrátil do svých normálních kolejí.

“Jarka”

Jarka. Odchod za několik minut. Bonaco. 1943, 1(1), 2.

PŘÍRODNÍ
ŠKOLA

1. Jaký společný motiv nebo událost popisují Jarka ve svém článku i autorka odborného textu (a v rámci něj i Eva Roubíčková ve svém deníku)?
2. Vypište z textů alespoň tři slova, se kterými už se dnes běžně nesetkáváme. Může se také jednat o termíny, jejichž přesným významem by si vaši vrstevníci nemuseli být jistí. Význam dohledejte a krátce jej vysvětlíte (alespoň u tří slov).
3.
  - a. Jarka zmiňuje, že bydlela na "L410" - co to znamená a o jakou budovu se jednalo?
  - b. Jak vzniklo označení L410?
  - c. Na mapě označte další místa v ghettu. Jakou funkci za doby ghetta plnila? (mapku přiložte v přílohách)
    - L417
    - L414
    - Q306
4.
  - a. Co znamenají Jarčina přirovnání "žlutá skvrna na levé straně" a "Kainovo znamení"?
  - b. Popište další dvě nařízení, která museli Židé v ghettu dodržovat.
5. Vypište a vlastními slovy krátce charakterizujte tři skupiny lidí, které nejen při sčítání hlídaly a střežily vězně v ghettu.
6. Proč Jarka píše o vlaku s běžnými cestujícími? Co pro ni symbolizuje?
7. Autorka odborného textu píše o "židovském starším Edelsteinovi". Kdo to byl Jacob Edelstein a co následovalo po zjištění nesrovnalostí v počtu vězňů?

5. Úkol: A teď se konečně víc podíváme na naše Bonaco! Celkem jsme vydaly šest čísel, páté číslo se ale nedochovalo. Všechna dostupná čísla si prosím přečtěte a následně odpovězte na následující otázky

1. Jak jste se mohli zapojit do ankety Stopy ve sněhu? Jaké byli tři hlavní výhry?
2. Co naučil Terezín Sojku a jaká lidská vlastnost se v Terezíně projevuje více? (4. číslo)
3. Loď Great Eastern byla původně určena na přepravu zboží, ale nakonec byla použita pro jinou činnost, jakou?
4. Jak dlouho od vydání pátého čísla vyšlo šesté číslo?

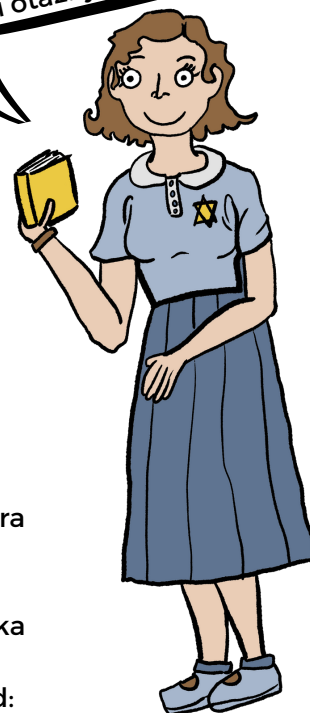
POSTUP, JAK CITOVAT ZDROJE

Přímo k jednotlivým informacím (nikoliv v jednom seznamu na konci), které budete z daného zdroje čerpat, uveďte odkaz nebo název a autora knihy.

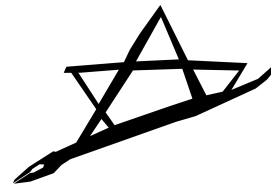
PŘÍKLADY:

KNIHA: Jméno autora; název knihy; strana (například: Karel Čapek; Válka s mloky; s. 15)

INTERNETOVÉ ZDROJE: Název webu; odkaz; datum citování (například: Terezínská štafeta; <http://terezinskastafeta.prirodniskola.cz/>; 15.2.2024)

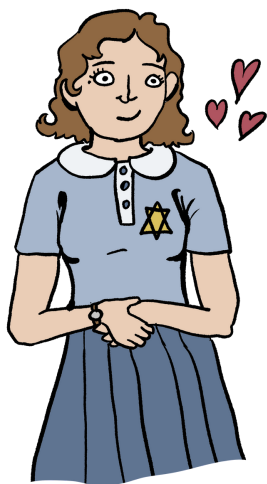

PŘÍRODNÍ
ŠKOLA

Gratuluji, dostali jste se úspěšně až na konec! Teď už jen vyplněné zadání odevzdat podle dispozic, které jste dostali v mailu po vašem přihlášení, do 26. dubna 2024 a je to! Doufám, že jste si práci společně jako tým užili a dozvěděli jste se spoustu nových informací. Moc děkuji, že jste se do soutěže zapojili, jsem velmi ráda, že se i dnes holky a kluci zajímají o historii a holocaust - je důležité mluvit i o podobných hrůzách dějin. A já se na vás budu těšit u zadání druhého kola od 2. května 2024!

Jarka

Ahoj,

přestože jsme vám děkovali už prostřednictvím Jarky, rádi bychom vám poděkovali i za nás, tým Terezínské štafety. Jsme strašně rádi, že jste se rozhodli zapojit do naší soutěže. Převzmete terezínskou štafetu. Doufáme, že vás práce bavila a kromě nových vědomostí jste si také lépe osvojili některé dovednosti - např. práci s odborným i dobovým textem, spolupráci v týmu a efektivní rozdělení práce. Budeme se na vás a vaše práce těšit u druhého kola!

Za tým Terezínské štafety
František a Anežka

PŘÍRODNÍ
ŠKOLA